

Н. Завидівська

Львівський інститут банківської справи Університету
банківської справи Національного банку України (м. Київ)

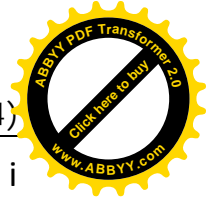
ПЕДАГОГІЧНА НАУКА ЯК ДЖЕРЕЛО ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ НЕПРОФЕСІЙНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано значущість педагогічної науки для вдосконалення і розвитку сучасної системи непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти студентів через фундаменталізацію її змісту. Здійснено аналіз історичних передумов класифікації наук, що є дотичними до розвитку методик і технологій здоров'язберезувального навчання. Виявлено особливості функціонування педагогічної науки як концептуального напрямку вдосконалення процесу фізичного виховання, здоров'язберезувального навчання студентів.

Ключові слова: педагогічна наука, фундаменталізація непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти, студенти вищих навчальних закладів, фізичне виховання, здоров'язберезувальне навчання.

Постановка проблеми. Самостійною наукою галузь фізичного виховання і спорту стала зовсім недавно. Зважаючи на це, стає зрозумілим, що найвагоміші результати наукових досліджень у цій галузі ще попереду. Разом з тим необхідно зазначити, що розвиткові науки властивий кумулятивний характер: на кожному історичному етапі вона підсумовує в концентрованій формі попередні досягнення, кожний її результат входить як невід'ємна частина в її загальний фонд, не зазнаючи перекреслення подальшими успіхами пізнання, а лише переусвідомлення й уточнення [8]. До єдиної лінії поступального розвитку і незворотного характеру науки є, безумовно, наступність у її розвитку.

Найважливішими особливостями науки галузі фізичного виховання і спорту як феномену цивілізації можна визначити: відсутність внутрішніх обмежувачів, самокерованість і нестримність, непередбачуваність, відсутність загально визнаних норм і догм, лабільність. Особливість і водночас проблемність досліджень, спрямованих на розвиток, удосконалення і формування педагогічних технологій та методик здоров'язбереження студентської молоді, полягає в тому, що будь-які дослідження у цьому напрямку є діяльністю підвищеної небезпеки для людства, адже вчені постійно модифікують баланси, що склалися, і рівновагу типу людина – природа, теоретичні знання – практичні вміння, заборона – норма – дозвіл тощо. Стає очевидною актуальність, відповідальність і важливість проведення експериментів у цій сфері, оскільки фактично об'єктом цих досліджень є сама людина, а наслідки безпосередньо пов'язані з її здоров'ям.

Аналіз актуальних досліджень. Особливості розвитку технологій і методик здоров'язберезувального навчання відображені в науково-педагогічних працях В. Кучми, А. Мітяєва, М. Смирнова, М. Степанової, Л. Тихомирова; питанням теорії і методики фізичного виховання в системі здоров'язбереження присвячені праці Д. Давиденка, О. Дубогай, Є. Приступи, Б. Шияна; розв'язанню проблем модернізації сучасної освіти присвячені наукові розробки вчених І. Зязюна, А. Нісімчука, О. Падалки, О. Пехоти, Л. Сущенко. Очевидно, що проблемі модернізації системи непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти студентів як педагогічної науки, створенню новітніх педагогічних технологій здоров'язбереження присвячені численні дослідження, однак більшість із них зосереджуються лише на окремих питаннях. Проблема фундаменталізації непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти, з'ясування ролі і значення педагогічної науки у процесі вдосконалення системи фізичного виховання, здоров'язберезувального навчання студентів вищих навчальних закладів різного професійного спрямування залишається поза увагою.

Водночас питанню фундаменталізації навчання у вищій школі присвячені праці А. Аданнікова, С. Архангельського, О. Балахонова, С. Баляєвої, С. Гончаренка, Г. Дутки, О. Євця, Л. Йолгіної, С. Казанцева, В. Кинельова, В. Кондратьєва, С. Носирева, А. Ольневої, М. Садовникова, О. Сергєєва, Н. Тализіної, М. Читаліна, В. Шадрикова та ін. Суть фундаменталізації навчання розглядається у філософських і педагогічних вітчизняних дослідженнях (Л. Зоріна, М. Карлов, З. Решетова, С. Семериков), робляться спроби розглядати фундаменталізацію як значущий принцип вищої освіти (А. Кочнев, А. Субетто, В. Філіпов та ін.).

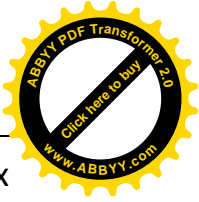
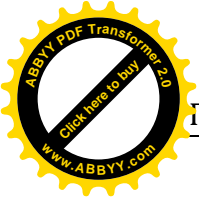
Мета статті – обґрунтувати важливість та значущість педагогічної науки для вдосконалення і розвитку сучасної системи непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти студентів через фундаменталізацію її змісту.

Завдання:

1. Здійснити аналіз історичних передумов класифікації наук, що є дотичними до розвитку методик ті технологій здоров'язберезувального навчання;

2. Обґрунтувати необхідність фундаменталізації змісту непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти під час моделювання та створення фундаментальної педагогічної здоров'язберезувальної технології навчання студентів вищих навчальних закладів.

3. Виявити особливості функціонування педагогічної науки та науки сфери фізичного виховання і спорту як прерогативних напрямів удосконалення процесу фізичного виховання, здоров'язберезувального навчання студентів.

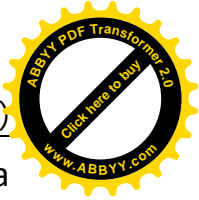
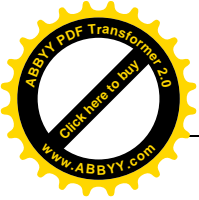
Виклад основного матеріалу. Роль науки у формуванні педагогічних технологій і методик здоров'язбереження постійно зростає. Основним завданням сучасної системи непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти і науки є дослідження різних аспектів науки як такої системи знань, «яка не лише упорядкована згідно з певними принципами, не тільки описує і пояснює явища і факти, а й дає можливість передбачити розвиток об'єктів свого дослідження» [9, 85].

Фундаментальною особливістю структури наукової діяльності у сфері здоров'язбереження, що впливає з її переважно аналітичного характеру, є роздільність педагогічної науки на відособлені один від одного фрагменти. Незважаючи на позитивні сторони цього моменту і можливість вивчати окремі аспекти реальності, часто упускаються зв'язки між окремими фрагментами, а «у природі, як відомо, "все пов'язане з усім", і кожний акт зміни людиною природного середовища ... має, як правило, широкі віддалені наслідки» [1, 33]. Зважаючи на те, що мова йде про здоров'я людини, усі дослідження, спрямовані на оптимізацію процесу навчання здоров'язбереження у вищій школі, вимагають єдиного підходу, а виокремлення наук, що дотичні до цієї сфери, потребують як відповідної класифікації, так й узагальнення.

Спираючись на джерела [2; 8], можна зазначити, що класифікація – це окремий випадок застосування логічної операції поділу обсягу поняття (поділу предметів на класи на основі їх спільних ознак з утворенням певної системи класів конкретної сукупності). Ідея класифікації знань зародилася у країнах Стародавнього Сходу разом з початками наукових знань. Відповідно до поглядів Ібн Сіни науки поділяють на два види: перший називається практичною наукою, другий інформує про стан буття речей. Ця наука називається теоретичною. До теоретичних наук відносили вищу науку (богослов'я), середню науку (математика) та нижчу (наука про природу, чи фізика) [3].

На нашу думку, наука про здоров'я людини, про формування в самого себе відповідального ставлення до власного здоров'я характеризується як теоретичною, так і практичною складовими. Формування оптимального взаємозв'язку між теорією і практикою у процесі здоров'язберезувального навчання – це і є проблема фундаменталізації.

Наука, яка вивчає процеси, що відбуваються у фізичному вихованні, – це, безумовно, практична галузь знань, яка пов'язана з усіма теоретичними науками, а фундаменталізація процесу навчання здоров'язбереження є основою валеологічної освіти, базисом процесу формування культури здоров'я.

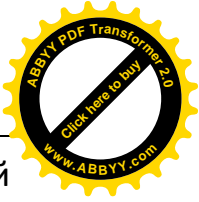
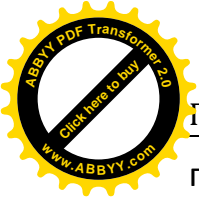
Отже, постійна зміна класифікацій, безперечно, позначилася на процесі розвитку науки про фізичне виховання і спорт. У радянському законодавстві наукові дисципліни, що створюють у своїй сукупності систему наук загалом, переважно поділяли на три великі групи (підсистеми) – природничі, суспільні і технічні науки, що різняться за своїми методами і предметами. Причому, різкої межі між цими підсистемами не було низка наукових дисциплін опинилися у проміжному становищі. Наприклад, біоніка містилася між природничими і технічними науками. Так, поступово на основі предметних і методичних зв'язків виникла система координованих і відокремлених наук, що перешкоджало створенню їх єдиної класифікації.

Доцільно зазначити, що виокремлення знань, які б були фундаментальними для студентів у процесі навчання здоров'язбереження та спонукали їх свідомо займатися своїм здоров'ям, створювати власну систему здоров'язабезпечення, і досі є проблемою багатьох наукових досліджень.

В. Журавльов виділяє природничі, суспільні, прикладні, технічні і гуманітарні науки [4]. У системі міжнаукового зв'язку розглядають також групи стикових і роздвоєних наук. Логічним є той факт, що за основу класифікації наук беруться різні сторони їх загального зв'язку, що характеризують початкову і кінцеву точки основного ряду: зменшення спільного – від загального до окремого; зростання конкретики – від абстрактного до конкретного. Звичайно, є й інші фактори виділення різних сторін загального зв'язку наук з утворенням певних принципів (від емпіричного опису до теоретичного пояснення, від теорії до практики тощо).

Згідно з принципом розвитку, змістова класифікація пояснює зв'язки між науками як вираження або результат: руху пізнання від загального закону до окремих його виявів або від загальних законів розвитку до окремих законів природи і суспільства; переходу пізнання від однієї сторони предмета до сукупності всіх його сторін; відображення в мисленні руху об'єкта від простого до складного, від нижчого до вищого [8].

Нині класифікація наук, дотичних до процесу здоров'язбережувального навчання вимагає нового осмислення, оскільки вона виходила з положень марксистсько-ленінської схеми мислення, що призвела за її масового поширення до багатьох негативних наслідків для суспільства, зокрема примусу і тоталітаризму в системі фізичного виховання. Зараз же настав час, коли «класифікація наук необхідна для розвитку поняттєвої і категоріальної бази мислення і мови» [6, 4]. Для створення нової інноваційної технології здоров'язбереження потрібна «парадигма цілісного розуміння наукового

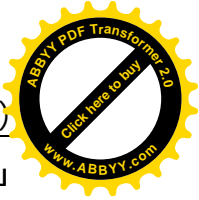
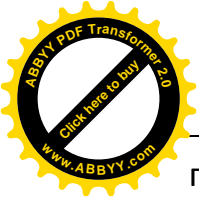
пізнання, усі розділи якого не тільки пов'язані і зумовлюють один одного, а й органічно вплетені в предметно-практичну діяльність людини» [7, 12].

Креативом і позитивом ми вважаємо поділ наукового знання на загальне (філософія) й окреме (усі інші науки). Підхід до класифікації наук А. Земцова [6] найповніше відображає можливість розуміння результатів наукових досліджень як ученим, так і непрофесіоналам, а також усуває суперечності поділу знання на гуманітарне і природничо-наукове, що пов'язано з трактуванням науки, яка вичерпала себе (форма суспільної свідомості, що має позанаукове походження). Умовна форма такої класифікації базується на відношеннях «об'єкт/предмет – метод/інструмент» у процесі дослідження. Автор відносить до сфери мета знання релігію, філософію, учення про цінності (аксіологію) і роздуми про значення буття, що має, можливо, якісно іншу структуру або організацію. Таким чином, у цій схемі ми спостерігаємо виділення наук про людину, куди автор відносить медицину, психологію, расові дослідження, культурну антропологію. Крім того, ця схема містить: мовні науки (математика, лінгвістика), лабораторні (або застаріле – точні: фізика, хімія, створення технологій), природничі (біологія, геологія, космічні дослідження), соціальні (державні, політичні, історія суспільства і науки, історія релігій).

Окремі дисципліни існують і залежать від двох важливих причин – внутрішніх законів розвитку науки і соціального замовлення, а процес їх розвитку є безперервним. Онтологічність процесу компетентісно орієнтованого навчання здоров'язбереження дає можливість віднести блок наук системи здоров'язбереження, побудований на основі як відповідних принципів так і самої класифікації, до розряду природничих.

Окремі науки за спрямованістю та безпосереднім відношенням до практики прийнято поділяти на фундаментальні і прикладні. Ознаку фундаментальності розуміють винятково в контексті теоретичного знання з прикладним, практичним, підкреслюючи при цьому протиставлення «фундаментальний – прикладний», що засновано на відношенні «наука – практика» [3].

Щодо практичної складової, то це забезпечення оптимальної здоров'язбережувальної діяльності людини протягом усього життя. Теорію у фізичному вихованні не можна вважати опосередкованою, адже переважна більшість фундаментальних досліджень стають надбанням практики через використання саме теоретичних знань. Саме така єдність через фундаменталізацію змісту спеціально визначених наук дасть змогу створити комплексність підходів у фізичному вихованні, адже на

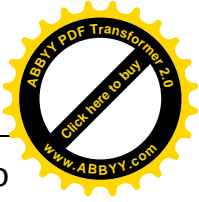
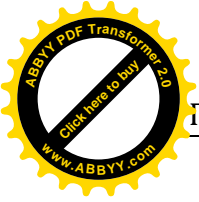
позначення цих комплексів знань і наук, що входять до їх складу, більш виправданими слід визнати терміни «фундаментальні» і «практичні» [5].

Зважаючи на гостроту і своєрідність проблем у сфері здоров'язбереження, які необхідно розв'язувати в умовах сьогодення, доцільно вести мову про відповідний тип дослідження, що домінує в певній сфері наукової діяльності, про фундаментальні або прикладні проблеми, розділи, аспекти, а ніяк не про прикладні науки. Такий підхід є більш адекватним і реальним щодо спрямування наукових досліджень таких педагогічних процесів, як навчання здоров'язбереження. У зв'язку з цим слід відзначити, що під фундаментальними дослідженнями розуміють таку наукову діяльність, яка приводить до відкриття нових законів та їх зв'язків. Нові логічні висновки, поняття, теорії, концепції, гіпотези, технології – це фактично розширення, приріст наукових знань.

Основне завдання фундаменталізації непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти – пізнання законів, що керують поведінкою людини і взаємодією базисних структур природи, суспільства і мислення. Безпосередньою метою цієї освіти є використання результатів наукових досліджень для розв'язання не лише пізнавальних, а й соціально-практичних проблем [8]. Стає очевидним, що міра задоволення соціального замовлення і є беззаперечним критерієм успіху під час здійснення досліджень педагогічних процесів протягом здоров'язбережувального навчання.

Виявлення загальних природних закономірностей розвитку природи і суспільства – це основна місія непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти, що вказує на важливість використання фундаментальних досліджень у практиці здоров'язбережувального навчання. Фундаментальність у процесі вдосконалення системи непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти відкриває загальні закономірності розвитку природи і суспільства, а на прикладному рівні вирішує завдання використання результатів наукових досліджень у практичній діяльності.

Метою теоретичної діяльності людини є пізнання об'єктивної істини, освоєння світу таким, яким він є поза людиною і незалежно від неї, а практичної – навпаки, людина ставить предметно-перетворювальну мету [8, 7]. Постановку та розв'язання наукових проблем стимулює той факт, що у процесі розвитку технологій і методик здоров'язбереження настає момент, коли людина не знаходить потрібних знань і у змісті системи непрофесійної фізкультурної освіти виникає своєрідний запит, що потребує фундаменталізації всього нового.

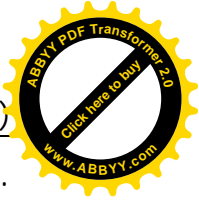
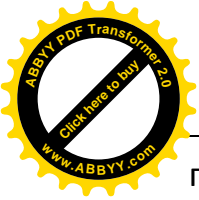

Під фундаменталізацією у цьому випадку розуміють процеси, що мають на меті пояснення і передбачення явищ і подій, що відбуваються у світі на основі пізнання його фундаментальних закономірностей. Цим і визначається практичне значення здоров'язбережувального навчання. В основі фундаментальності лежить уміння відкривати і досліджувати нові закони та явища, виявляти сутність явищ, процесів, подій. Лише фундаментальність будь-яких процесів здатна привести до перетворення стилю мислення, розвитку парадигми здоров'язбережувального мислення [5]. Стає зрозумілим, наскільки важливо визначити фундаментальні принципи, аспекти, наукові знання, що у процесі здоров'язбережувального навчання студентів впливатимуть на їх свідомість, змінять мислення і це приведе до формування здоров'язбережувальної компетентності та належного рівня фізкультурної освіченості.

Поняття «фундаментального» можна розглядати у двох значеннях – як основу прикладного і як замкнуте на себе, самоцінне, самодостатнє і системотвірне [3]. І хоча прийнято частіше розглядати фундаментальну освіту в межах першого смислового значення, функціональна характеристика здоров'язбережувального навчання у компетентнісно орієнтованому форматі засвідчує важливість також і другого.

З огляду на вищесказане, стає зрозумілим, що однією з властивостей фундаментальної педагогічної науки сфери фізичного виховання і спорту є поєднання експериментальних і теоретичних методів, адже вони об'єднують індуктивне і дедуктивне пізнання світу. Фундаменталізація змісту непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти спрямована на розширення наукових знань через їх уніфікацію і виокремлення найважливішого, що створює базу для прикладних досліджень і розробок. Результати таких досліджень відкривають закономірності педагогічного процесу здоров'язбережувального навчання, загальнотеоретичні концепції створення відповідних технологій, є поштовхом до виникнення нової методології та історії. Загальновідомим фактом на сьогодні є здатність фундаментальних досліджень включати емпіричний матеріал [10].

У процесі компетентнісно орієнтованого навчання здоров'я студентів не слід забувати про те, що не кожне теоретичне знання потрібно реалізовувати практично, оскільки практика – це загальне у його конкретних випадках, а наукове знання має справу з конкретним у загальних його характеристиках. Попри це у фізичному вихованні допускається «можливість існування досліджень, які не справляють безпосереднього впливу на практику й орієнтуються не на швидке

практичне використання, а на більш тривалу перспективу» [10, 216]. Безумовно ідеться передусім про фундаментальні дослідження.

Сьогодні стає дедалі актуальнішим питання, чи можна вважати, що дисципліна «Фізичне виховання», яка базується на фундаментальній науці, є фундаментальною і не вимагає ніяких додаткових перетворень; чи можна вважати, що в сутності, змісті цієї дисципліни присутня фундаментальна компонента (ядро), що відповідає вимогам сьогодення і сприяє формуванню у студентів знань і навичок здоров'язбереження. Адже не рідко, коли йдеться про систему непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти, ми маємо справу з формально складеним змістом, який не відображає всю специфіку, труднощі та особливості здоров'язбережувального навчання студентів вищих навчальних закладів різного професійного спрямування. Як наслідок, немає ніякої результативності щодо використання заходів здоров'язбереження після закінчення студентами вищого навчального закладу.

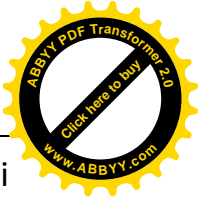
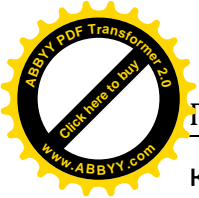
Великий філософ Вільям Джеймс відзначив: «Лише наука, безпосередньо пов'язана з життям, є справжньою наукою». Іншими словами, в науці, яка пов'язана з життям, теорія і практика нероздільні. Наука про життя стає наукою життя тільки через те, що вона народжується безпосередньо у процесі життєдіяльності. Така позиція, на нашу думку, є ключовою фундаментальною основою змісту здоров'язбережувального навчання студентів вищих навчальних закладів різного професійного спрямування.

Висновки. Історичний аспект класифікації наук показує, що основою є взаємовідносини між філософією та окремими науками. Частіше за все виділяють три основні етапи розвитку науки, які відповідають: нероздільній філософській науці (давні часи та частково середньовіччя); диференціації наук у XV–XVIII століттях (аналітичний поділ знань на відособлені галузі) та з XIX століття – інтеграції наук (синтетичне відтворення, єднання наук в єдину систему знань).

З огляду на розвиток науки про здоров'я людини, ідея спільних аспектів та наближення наук, що змістовно дотичні до процесу здоров'язбереження, зокрема філософії, педагогіки, фізіології, психології, фізичного виховання і спорту, має раціональне зерно. У зв'язку з цим, стає очевидним, що побудова цілісної педагогічної здоров'язбережувальної технології передбачає охоплення всіх наук узагалі, що неможливо уявити без такого унікального явища, як фундаменталізація.

Управління поведінкою, мисленням людини – це речі, які, безсумнівно, є фундаментальними та особливими в контексті формування

культури здоров'я. У даному випадку мають домінувати фундаментальні теоретичні і практичні знання, уміння і навички. Характер знань, специфіка предметної сфери досліджень, цільова орієнтація та особливості функціонування педагогічної науки та науки сфери фізичного виховання і спорту – це прерогатива теоретичного аспекту у процесі здоров'язбережувального навчання.

Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо у вдосконаленні понятійного апарату сфери фізичної культури і спорту як основи педагогічного інструментарію і результату фундаменталізації її змісту.

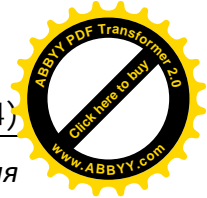
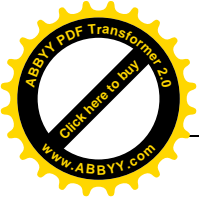
ЛІТЕРАТУРА

1. Горелов А. А. Концепции современного естествознания. – М. : ВЛАДОС, 1998. – 512 с.
2. Дубогай О. Д. Основні поняття й терміни здоров'язбереження та фізичної реабілітації в системі освіти : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Дубогай О. Д., Альошина А. І., Лавринюк В. Є. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – 296 с.
3. Дутка Г. Я. Фундаменталізація математичної освіти майбутніх економістів : [монографія] / Г. Я. Дутка ; за наук. ред. д-ра пед. наук, проф., чл.-кор. АПН України М. І. Бурда. – К. : УБС НБУ, 2008. – 478 с.
4. Журавлев В. И. Педагогика в системе наук о человеке / В. И. Журавлев. – М. : Педагогика, 1990. – 168 с.
5. Завидівська Н. Н. Фундаменталізація фізкультурно-оздоровчої освіти: аспект здоров'язбережувального навчання студентів : [монографія] / Наталія Назарівна Завидівська. – К. : УБС НБУ, 2012. – 402 с.
6. Земцов А. Н. О классификации наук по их состоянию и взаимовлиянию в конце XX века [Электронный ресурс] / А. Н. Земцов // Научно-образовательное объединение «Земля и Вселенная». – 1994. – Режим доступа : http://yas.narod.ru/art_zemtsov02.html.
7. Мельник В. П. Філософські проблеми технікознавства (гносеологічні та предметно-перетворювальні аспекти) / В. П. Мельник. – Львів : Світ, 1994. – 180 с.
8. Наука. – Режим доступу : <http://www.chemport.ru/science.shtml>.
9. Педагогическая прогностика / Б. С. Гершунский. – К. : Вища школа, 1986. – 200 с.
10. Чапаев Н. К. Структура и содержание теоретико-методологического обеспечения педагогической интеграции : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Чапаев Николай Кузьмич. – Екатеринбург, 1998. – 564 с.

РЕЗЮМЕ

Н. Завидівська. Педагогическая наука как источник фундаментализации современной системы непрофессионального физкультурно-здоровительного образования.

В статье обоснована значимость педагогической науки для совершенствования и развития современной системы непрофессионального физкультурно-оздоровительного образования студентов через фундаментализацию ее содержания. Осуществлен анализ исторических предпосылок классификации наук, имеющих отношение к развитию методик и технологий здоровьесохраняющего обучения. Выявлены особенности функционирования педагогической науки как концептуального направления совершенствования процесса физического воспитания, здоровьесохраняющего обучения студентов.

Ключевые слова: педагогическая наука, фундаментализация непрофессионального физкультурно-оздоровительного образования, студенты высших учебных заведений, физическое воспитание, здоровьесохраняющее обучение.

SUMMARY

N. Zavydivs'ka. Pedagogical science as source of fundamentalization of modern system of lame physical training and health-improving education.

In the article the importance of pedagogical science to improve and development of modern system of lame physical training and health-improving student's education through the fundamentalization of its content is grounded. The analysis of the historical conditions of classification of sciences, which is adjacent to the development of techniques and technologies of the health-preserving education, is carried. The features of functioning of pedagogical science are educed as the conceptual direction of improvement of the process of physical education, health-improving student's education.

Key words: pedagogical science, fundamentalization of modern system of lame physical training and health-improving education, students of higher educational establishments, physical training, the health-improving education.

УДК: 373.2.014.55(477)»19/20»

А. І. Іванюк, О. А. Венгловська

Київський університет імені Бориса Грінченка

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)

У статті подано результати впливу державного регулювання на визначення видів і структур дошкільних навчальних закладів. Аналіз нормативно-правових джерел в історико-педагогічному контексті дав змогу дослідити динаміку та особливості реформування мережі дошкільних закладів у досліджуваний період.

Ключові слова: дошкільна освіта, нормативне забезпечення, постанова, закон, наказ, інструктивно-методичний лист.

Постановка проблеми. Модернізаційні процеси, що відбуваються в системі освіти України у цілому і дошкільній зокрема, актуалізують проблему оновлення законодавчого забезпечення розвитку освіти у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття.

Основою нормативного забезпечення розвитку освіти в радянську добу слугували переважно рішення з'їздів КПРС та КП УРСР, постанови, що ухвалювалися ЦК КПРС і Радою Міністрів СРСР, ЦК КПУ і Радою Міністрів УРСР, інструктивні листи Міністерства освіти УРСР.

Характерною ознакою 50-х – 90-х років ХХ століття є реформи системи освіти, що відбувалися відповідно до потреб соціально-економічного розвитку суспільства. У цьому контексті відбувалася розбудова дошкільного виховання на новій нормативно-правовій базі (Закон «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток системи народної освіти в Українській РСР» (1959 р.), «Основи законодавства